

SLOVENKA

GLASILO SLOVENSKEGA ŽENSTVA

Zvezek 12.

V Trstu, 4. junija 1898.

Letnik II.

Meseca junija se praznuje god teh-le slovanskih krstnih imen:

5. Dobromil. 13. Zorica. 19. Bogdan. 22. Miloš, Demetrija. 28. Zorana.

Slovenke, dajte svojim otrokom le slovanska krstna imena!

Mlada ljubezen.

Zložil E. Gangl.

1.

Kot pater v celico zaprt
Premišljal sem življenje, smrt,
Da bi posvetno zabil žitje,
V molitve sem zatapljal bitje...

A Bog sam ve, kdaj in kako —
Dospela v dom je moj lahnó,
Ljubezen dušo je objela
In glavo in srcé mi vzela.

2.

Rožna lica, bele prsi
In ponosni, vitki stas —
Takšno sem si želel ljubo,
Takšno ljubo imam jaz.

Nje srcé razplamenela
Večne je ljubezni moč,
Kakor vroč je solčni žarek,
Njen pogled tako je vroč.

Kakor v snu v objemu sladkem
Jaz s poljubi pijem strup,
Pekel, vica in nebesa
Njenih ustén je poljub!

Dobrote, katere smo prejeli od Nemcev.

Márica II.

imeniten slovenski govornik je dejal nekda v javnem govoru, da je Germanija velika zver, katera ima truplo tam gore v nemškem „rajhu“, tace in rep steza pa po slovenskej zemlji, noter dol do Jadranskega morja. Ali ni to imenitna definicija?

Marsikateri si bo njej na hvalo lahko tolmačil javkanje germanskih otrok, kajti mi »nehvaležni« Slovani smo začeli stopati na dolge tace njihove matere, katera čuti, da ne more več vztrajati in da mora počasi krčiti noge in rep proti truplu, kakor jež, kateri se tem bolj krči in oboroža s svojimi bodicami, čim hujša mu preti opasnost. Ali pa ni ta opasnost, v katerej divjajo Nemci proti nam zgolj fantom, dete domišljije in stremljenja po gospodovalnosti črez slovanske narodnosti? Kaj pa hočemo mi? Nič drugega nego svoje pravice na tem ozemlju, kjer bivamo sedaj! Jednakopravnost je naše geslo, jednakopravnost za vse narode in prav ta jim ne gre v glavo, pa zakaj? Hm, po evangeliju njihovega šovinizma smo manj vreden narod nego Nemci, češ, saj vse, kar smo in kar imamo, smo prejeli po njihovej milosti, brez njih sploh ne bi bili to, kar smo dandanes. Res, res velikodušna milost in človekoljubje! Stoletja in stoletja nas tlačijo in mečejo nam polena pod noge, jemaje nam to, kar je naše po božjih in človeških pravicah in vsiljuje nam svojo kulturo, v katerej bi se bili potopili že davno in davno brez sledu, ako nam ne bi pomagal Oni, ki je maščevalec vseh krivic in ne bi krepil žilavosti naših mišic.

Skrajni čas je bil, da smo se začeli dramiti, kajti voda tuje kulture nam teče že v grlo in nas zaliva od vseh strani, sedaj pa, ko »Mi vstajamo« v poslednjem trenutku, »nehvaležno« otesavaje jarem njihove milosti, sedaj ko išče svojih pravic zavedajoči se suženj, kateri je stoletja vzdihoval v njihovih okovih, napenjajo vse sile, da bi ga pahnili nazaj v verige. To je kultura, ista kultura, katerej se moramo zahvaliti, da smo povsod zadnji, to je dobrotá nemških rok. Ampak tega ne morem in ne morem umeti; ako imamo vse od Nemcev, torej to, kar oni sami, zakaj ne bi bili že prav radi tega toliko vredni kakor oni sami. Loči nas jezik, le ta razloček naj še pade in potem bomo tako veliki, kakor so oni. Oh, zaslepljeni Izrael in ti ne vidiš, kakšna sreča te išče! Zakaj se toliko boriš proti drugej dobroti, katero ti vsiljuje tvoj bahati sosed, to so nemške šole!

Koliko slavnih slovanskih mož nam je odtujila ta negativna dobrota in premnogo slovansko ime leskeče se v vencu nemških velmôž!

Najveljavniši pedagogi so se zjediniли že davno v mnenju, da je vzgoja jedino uspešna na podlagi materinskega jezika in koliko časa smo morali moledovati, predno so se nam podelile kot miloščina slovenske šole. Koliko tisočev in tisočev dece pa ne uživa te dobrote, odtujevaje se narodu svojemu po tujih šolah. In pa naše dvojezične šole! Vedno se očita, da slovensko šolstvo ne dosega tako sijajnih uspehov, kakor nemško. Celó naravno, kajti nemška šola peča se izključno s predmeti ljudske šole v materinščini, na naših šolah se pa krati ves poduk na ljubo drugemu deželnemu jeziku, kateri se že mora vtepati učencem, ki še niso prekoračili desetega leta in ko še ne znajo pravilno rabiti materinskega jezika. Dočim se sme budití v nemškeji deci domoljubje z besedoj in pesmijoj, kakor je n. pr. »Mein deutsches Vaterland«, »Ich bin ein deutscher Knabe«, Bog ne daj, da bi se pelo po naših šolah »Hej Slovenci« ali pa »Slovenec sem« i. t. d.*) Nemške šole opletajo se povodom šolskih praznikov s hrastovimi venci, otroci si pripenjajo hrastovo listje na klobuk in nedrije, na majniške izlete tekajo s frankfurtaricami, a gorje, ako bi se v slovenskih šolah uporabila za to lipa in pa slovenska trobojnica! Joj, to bi bila demonstracija, to panslavizem in kamenje bi v nas metali iz nasprotnega tabora. Poglejmo naše šolske knjige! Zastopani so častno v njih vsi narodi začensí s klasičnimi, a o Slovencih in Slovanih v obče je le tu pa tam kakšna drobtinica. Razkosane nas hočejo imeti, zato pa nas varujejo skrbno, da bi se ne zavedali kot panoge mogočnega slovanskega debla.

Koliko otrok nam je požrl prusko-nemški šulferajn in še dandanes zida svoje »trdnjave« v čisto slovenskih krajih, čeprav se mu že, hvala Bogu, slabo godi, ker se prosti narod zaveda in noče več pošiljati svojih otrok v tiste nemške šole, nemških otrok pa itak ni toliko po naših krajih, da bi se splačala taka šola za nje. Za našo deco so pa te šole v pravem pomenu mučilnice, ne pa učilnice. Taka bi bila torej ta dobrota, žalibog pa imamo še več takih!

Kdo je stoletja in stoletja izkoriščal in še izkorišča našo zemljo, bogato na podzemskih zakladih? V tujih rokah so fužine in tvornice, Slovenec pa naj si šteje v posebno srečo, če dobi pri podjetniku službo, kajti nemški gospod si nabavi nevadno nemških delavcev, razširjaje i tem potom idejo »All' Deutschlands«. Tam, kjer bi lahko

*) Zato pa se naj v slovenskih obiteljih tem bolj goji domača pesem in beseda. — (Op. pis.)

bil Slovenec-domačin gospodar na svojih tleh, mora gledati, kako ga nemška kultura prezira kot manj vrednega, potiskaje ga v — kot. Slovanov denar je enakopraven, dà, a on sam se prezira in je brez pravic in brez zaščitja!

Laž.

Lastni duši lažem često, Da pred taboj jaz bežim, Da v oči ti zopet zreti Noč in dan se jaz bojim.	In po dolgi vasi begam Vsa nemirna sem in tja — A ne strah — drvi me dalje, Vleče sila me srca. —
---	---

Dalje, dalje, kjer zasije
 Spet pogled mi tvoj krasan,
 Ah, za njim, moj ljubec, begam,
 Spejem ves ta božji dan.

Kristina.

Hudi grad.

Piše Milan Sanjár.

(Dalje).

VII.

Cema je krila Golino. Z mrakom se je tudi privalil vihar s temnimi oblaki, da se ni videlo nikamor. Zdaj in zdaj je naporno vzdihnil veter preko gozdovja, da je zašumelo in zavrelo po gosto zapletenem vejevji, kakor v nemirnem morskem vodovji, kadar prihaja vihar. Zazibali so se tedaj gozdni velikani in otresli nabrano mokroto v debelo mahovje pod seboj. Ni ena zvezda ni sijala na samotno domovje.

V stranskem poslopji, kjer so imeli posli svoja ležišča, je že davno vse zaspalo. Iz gospodarjeve sobe pa je sijala skozi temnozeleno zagrinjala motna svitloba v deževje, podobna iz primerne daljave mirno stoječi věšči.

Goba je sedel negibno pri mizi, opiráje glavo v roké. Videlo se je, da ga vznemirjajo neprijetne misli, katerih se ne more iznebiti. Pred njim je ležala odprta knjiga: stara kronika o srednjeveških vitezih neznanega nemškega pisatelja. Toda bral ni. Knjiga mu ni mogla dati zaželenega pojasnila, ali in kje so zakopali nekdanji posestniki Hudega grada svoje dragocenosti, katere on tako marljivo zasleduje, a še veduo zaman. Temno je zrl v praznoto, a nemirne, zmedene misli so mu rojile po glavi, rešitve iz svoje denarne zadrege ni videl nikjer.

Žalostno je zavijala burja okolo domovja in divje zaganjala drobne kaplje v malo okno, da je zdaj steklo zazvenelo, zdaj zmiraje utihavalo v daljavi nejasno šumenje.

Dvignil je glavo ter pozorno poslušal. Zdelo se mu je, da čuje trkanje na zadnja vrata.

Že je mislil, da ga je varalo uho, ko se čuje v drugo jasneje ropotanje.

Kedo neki je, zdaj po noči, v takem vremenu? Nejevoljen je vstal, užgal svečo ter stopil do vrat.

»Kdo je?« je vprašal osorno.

»Bitte maken sie auf!« se je začulo zunaj po nemško, z laškim naglasom in izgovorom.

»Jaz sem, Martinelli, vaš prijatelj!« je nadaljeval zunanji glas, ko se je Goba obotavljal.

Zdaj, ko je čul ime znanega lesnega trgovca, je odrinil stranski zapah in odprl. V vežo se je privalila mala, okrogla postava, zavita v lahek plašč, od katerega je lila curkoma voda.

Gospodar je zaprl vrata ter spremil poznega gosta v svojo sobo.

»Ne zamerite, da sem vas nemara prestrašil sé svojim nočnim in nenavadnim prihodom!« govoril je Lah z vernim jezikom. »Peljal sem se tam doli mimo po železnici, namenjen v Bosno, a spomnil se vaše hiše, ki mi je dala toliko lepega blaga, in zdaj sem tu. Imate kaj záme? Pogodiva se. — Ti presneto vreme, ko sem izstopil tam doli na samotni postajici, Borovje se menda imenuje, še ni deževalo in zdaj tako lije!«

»Odložite!« deje Goba in mu primakne stol.

Lah je odložil vrhno suknjo, sedel na ponujeni sedež ter jel zopet govoriti o svoji lesni trgovini. Njega zabuhli in rdeči obraz je bil ves poten in nekako težko je dihal.

Gospodar je poiskal v omari nekaj mrzlega mesa, steklenko slivovke, ter postavil pred gosta. A ta je vse odklanjal, češ, da si še ni oddahnil od napornega pota.

Menila sta se pozno v noč, vedno o trgovini. Lah je potreboval veliko množino dreves za prekmorske kraje. Goba mu sevé ni imel prodati lesa ni tudi v okolici ni vedel kaj posebnega, razen Jeseniških gozdov, ki pa niso bili na prodaj. Tujec je rad in mnogo govoril o svojih velikih podjetjih.

Toda polagoma je postajal redkejih besedij in tožil, da mu ni dobro, da mn prihaja v prsih nekako tesno. Na Gobin prigovor je izpil majhen kozarec močnega žganja, potem se je naslonil na mizo, opravičujé se, da mu prihaja večkrat tako in da mu vselej hitro odleže. Ko se ni hotel odpraviti v posteljo, katero mu je gospodar ponujal, pustil ga je poslednji v miru ter odšel, da naroči stari gluhi dekli, naj pripravi v jutro tudi tujcu kosilo in naj mu postreže. Omenili smo že, da so spali posli v stranskem poslopji. Stopil je toraj na dvorišče. Dež je za trenutek ponehal, a tulil je veter in besno podil temne oblake po nebesnem svodu, svitajočem v neprestanem bliskanju v daljavi. Zamolklo gromenje, uporni, silni porivi vetra, srdito gozdno bučenje je naznanjalo vihar.

Ko je Goba videl, da v stranskem poslopji vse spi, ni jih hotel buditi, češ, da jutri ukaže potrebno zaradi gosta. Vrnil se je v vežo ter od znotraj zaklenil vrata. Šel je v sobo. Gost je še vedno slonel z obrazom na mizi. Na ogovor se ni ganil, tudi ne, ko ga je Goba prijel za ramo. Položil mu je roko na čelo ter privzdignil glavo. Široko odprte oči in usta so mu zijala nasproti — Martinelli je bil mrtev — — — — —

Miha je imel to viharno noč — bil je večer pred Kresom — vse zbrano, da se mu izpolni najgorkeja želja: da vzdigne Hudo-grajski zaklad. Srce črnega petelina, levo sovino okó, glavo strupene kače, jetra pisane utve, desno oko sedem let stare mačke, razna kadila, možgane tri leta starega kozla — vse to je že davno bilo pripravljeno v njegovi kolibi. A nazadnje je dobil po Lesarjevi prijaznosti, katere nikdar ne zabi, še slovensko pisani prevod čudotvorne molitve, s katero se kliče in odganja hudoba! Vse je bilo toraj gotovo za odločilni korak, ki ima danes, v misterijozni kresni noči, zanesljív vspeh.

Na delo toraj, mislil je Miha in zbiral svoje priprave.

(Dalje prihodnjič).

Slovstveni utrinki.

Piše Feodora.

nogo je naših Slovenk, katere ne poznajo niti najveljavniših mož našega slovstva. Bahati se pač znajo z nemškimi pesniki in pisatelji. Mnoge so celo tako bore v svojem mišljenju, da mislijo s tem pokazati svojo fino, visoko izobražbo.

Otresite se tega narodno-duševnega dremanja, osvobodite se, in bodite naše. Bodite narodno ponosne, čislajte svoj jezik, svojo književnost in drugi narodi vas bodo čislali.

Ako si želite širjega obzora v čtivu, dobro, na razpolago vam je več slovanskih jezikov z izvrstnimi slovstvi. Učite se jih — saj: »Za uk ste prebrisane glave...«

Mnogo je tudi takih Slovenk, katerim ni bila dana prilika slišati kaj o našem slovstvu.

Sklenila sem podati tu-le nekaj životopisov veljavnejših mož za one čitateljice, ki jih še ne poznajo.

Pričnimo z velikim »Prešernom«.

Rodil se je 3. decembra leta 1800. v Vrbi. To je mala vas blizu Blejskega jezera. Oče je bil priprost kmet, ki se je bavil tudi z ribištvom. Ljudsko šolo je obiskoval v Ribnici po posredovanju svojega strica. Pripoveduje se, da je bil zelo marljiv, tako, da so ga tam zapisali v zlate bukve. Pozneje leta 1811. je prišel na ljubljansko gimnazijo. Dovršivši to, je šel na Dunaj učiti se pravoslovja, in se je po končanih študijah vrnil v Ljubljano kot »jezični dohtar«. Tako se je sam rad nazival. Odkar je prišel na gimnazijo, se je moral sam boriti za svoj kruhek. Tudi na Dunaju se je preživel s poučevanjem. Osoda mu je naklonila na Dunaju za učenca nemškega pesnika Anastazija Grüna. Tu se je seznanil z mnogimi veljaki. Spomina vredno je omeniti slavnega Čelakovskega, kateri je Prešerna navduševal za književno delovanje.

Vstopil je v Ljubljani v službo pri višjem denarnem uradu. To jednakomerno življenje mu ni ugajalo in zato je pristopil k doktorju Hrovatu, očetu pisateljice in pesnikinje Lujize Pesjakove. Prešeren jej je bil izvrsten učitelj. Blagor učenki, katera je imela tako vrlega, duhovitega učitelja! Okoli leta 1830. se je pričelo na Slovenskem novo življenje na slovstvenem polju. Uprav tega leta se je izdal prvi zvezek »Kranjske Čebelice«. Objavil je v njej Prešeren vprvič svoje pesmi. Ne mislite, da je komaj takrat jel pesnikovati, nikakor! Pilil

in pilil je svoje umotvore že prej, da nam je pozneje podal prave bisere naše književnosti.

V tem času nismo še imeli stalnega črkopisa. Radi tega se je pričela črkavska pravda. Mogoče vam pozneje kaj več povem o njej. V to pravdo je bil zapleten tudi Prešeren. Spisal je tedaj »Novo pisarijo«. To je ena najduhovitejših zabavljic našega slovstva. Izšla je leta 1830. v »Kranjski Čebelici«. Deli se v dva dela. V prvem uči pisar učenca proze, a v drugem poezije. Učenec je Prešeren sam, a pisar zastopa tedanjo stranko Prešernovih nasprotnikov, katerih je imel mnogo.

Hud udarec je zadel Prešerna leta 1840., ko mu je umrl edini prijatelj Smolé. Spel mu je lepo pesem »Andreju Smoletu«. Naveličal se je življenja v Ljubljani, zato se je leta 1847. preselil v Kranj, kot samostojen odvetnik. Tega leta je izdal svoje pesmi pod naslovom: »Poezije dokt. Prešerna«. Živel je v Kranju ter bil obče spoštovan in priljubljen. Posebno radi so ga imeli otroci, ker je imel vedno sladkarij po žepih za-nje.

Prezgodaj je končal svoje dragoceno življenje. Dne 8. svečana 1849. izdihnil je po mučni bolezni svojo veliko dušo. Govori se, da so surove roke hitro po njegovi smrti uničile vse njegove rokopise, med katerimi je bilo še mnogo neobjavljenih pesmi.

Prešeren je bil srednje velikosti, bolj velik nego majhen in krepak. Obraza je bil podolgastega, imel je mala usta in drobne oči. Nosil je dolge lase in se oblačil temno. Kot prijatelj je bil najizvrstnejši človek.

Prešeren je bil mož velikega duha, a redkih besedij. —

Pred kratkim smo dobili novo izdajo Prešernovih pesmij, jako elegantno vezanih in zelo po ceni. Ta knjiga ne bi se smela pogrešati v nobeni družini, saj je za nas pravi talisman. Nekatere njegove pesmi so postale že tako rekoč narodna last.

Kdo ne pozna pesmi »Luna sije«, »Ukaz«, »Železna cesta« in mnogo drugih, katere se prepevajo med višjimi in nižjimi sloji? Prekrasen je tudi »Krst pri Savici«. Sedaj pa drage Slovenke Prešerna v roke, izpoznavajte ga po njegovih delih in potem recite, ali nimamo tudi mi prekrasnih klasičnih pesmi.

Iz poezij H. Heine-ja.

Preložil A. B—č.

I.

Kadar ležim na ležišču
V odeji blazin in noči,
Podoba sladka in mila
Mi plava pred očmi.

Ko tihi spanec rahlo
Očesi mi zaprè,
Na tihem v sanje moje
Podoba splazi se.

In prvi solnčni žarki
Je še ne prepodè;
Ves dan, kjer hodim, nosi
Jo v sebi moje srce.

2.

Jaz ne prisegam, poljubljam samó,
Za ženske prisege je gluho uho!
Beseda tvoja je sladka, poljub
Je še sladkejši, čeprav je strup.
Imam ga, le nanj verujem, držim,
Beseda pa drugega ni, kot dim.

Mstinski močeradi.*)

Povest iz življenja.

Ruski spisal A. Cjehanovič. — Prevel Zaplaninec.

(Dalje).

a Sarmatovu je obvisel njen pogled malo dlje, a potem se je takoj obrnila in začela se še urneje vrteti okolo peči.

Stara je šla v kot preoblačit se, oprezno šumeč s premočenim oblačilom...

Sarmatov in Djak sta sedla vstric na klop v onih pozah, s kojimi sedajo vsi nepričakovano obdarovani ljudje.

Paša je med tem postavila na mizo dva lonca, jednega s krompirjem, drugega z ribjo juho in obakrat se je nasmehnila takisto veselo in ljubko, kakor prvikrat, kakor bi hotela reči:

*) V poslednji številki naj se čita v zadnjem odstavku Pašutka mesto Ivanka. (Pašutka, Paša = Praskovja).

»E kaj bi! Hudo je res... Pa vse bo drugače!...«

Slednjič je prišla iz kota tudi mati.

Oblečena je bila v čisto, suho obleko ter imela zadovoljni pogled trpina, ki se je ravnokar vrnil z dela ter uživa blagodejni počitek po plodotvornem naporu. S posebnim ponosom se je stopaje mimo ozirala v koš z nabrano rudo in ta pogled je bil tako izrazit, da sta nehote pogledala tjakaj tudi Sarmatov in Djak. Potem se je pobožno prekrižala pred božjo podobo, takisto je storil tudi Djak, a za njim Sarmatov, in vsi so sedli za mizo.

Sedaj, pri motni svetlobi svetilke, in ker je bila blizu ognja, je bilo možno videti starkino lice.

To je bila zares železna starka.

Povsod so bile vidne mišice in žile.

Obraza je bila skoraj zalega in precej sličnega hčerinemu obrazu, nekako tako, kakor je včasih podoben možki obraz ženskemu.

»Prosim, poslužita se! Bog vama blagoslovi!« je dejala kazaje z očmi na lonca in žlici.

Djak in Sarmatov sta se primaknila, prijela žlici in začeli so večerjati.

»Oh, ljuba moja«, je vskliknila nepričakovano gospodinja, »žganje sem pa pozabila. Pašutka, stopi po steklenico!«

Paša je prinesla baš iz tega kota, kjer se je bila oblačila mati, steklenico nekake posebne oblike, in je začela nalivati iz nje najprej materi, potem gostoma.

»Nalij še vsakemu jedno!« je velela starka.

Paša je nalila in, dobivši nekako znamenje z očmi, odnesla buteljko nazaj v kot.

»Nu, dečko, zakaj pa si ti tu?« je vprašala ženska Djaka.

Ta je, ne da bi nehal žvečiti, z debelim glasom burknil nekaj v odgovor, toda tako jasno, da je ženka takoj odobravaje prikimala z glavo in po kratkem molku se obrnila zopet k Sarmatovu.

»A ti, gospod, trpiš torej po krivici?«

»Bog bodi jim sodnik,« je tiho odvrnil Sarmatov.

Paša se je ozrla vanj in, obrnivši se hitro v stran, je obstala z žlico v roki na krožniku.

Starka je še enkrat pogledala na oba »novinca« in, obrisavši si usta z rokavom, se tudi zamislila.

V izbi je zavladala taka tišina, da je slišno bilo, kako je zavijal veter na ulici.

Železna Mica je uživala velik ugled pri delavcih. Prvič so jo

uvaževali za to, ker je bila najboljša delavka in tako korenjaška, da se ž njo celo moške niso mogli meriti.

Dočim je rod za rodom gineval in zbok prehlajenja umiral v bolnišnici, ni bila ta železna starka niti jedenkrat bolna.

Dedi, in pradedi ter njen mož — vsi so bili uprav taki Mstinski močeradi in vsi so se odlikovali z izredno vstrajnostjo...

Ta mučeniški trud se je kazal za nje prava igrača.

Prebiti osemnajst in še več ur v vodi do prs ali do pasu v kakoršnemkoli mrazu in grdem vremenu, je bilo za nje nekaj navadnega. Istina, Micin mož je umrl za protinom, pa tudi ded in praded in vsi z malimi izjemami so umrli za to boleznijo, pa to se je zgodilo z njimi stoprav v visoki starosti.

Mica je znala, da čaka i njo enaka usoda, tembolj, ker je zadnji čas že jela čutiti nekako okornost v nogah, pa kaj to, saj umreti mora tako ali tako, a žvepleno rudo kopati se le izplača, če se le more »prenesti voda«. Toda slaboten naj se ne sili k temu delu, tega bode brž konec. A kdor je močan, tistega še krčmar Prokl ne oskubi. Poglej na primer na njo. Vsem plačuje po štirideset do petdeset, a njej šestdeset griven*) za pud, a ta ruda je tako težka, da, če si nabral kakih petnajst drobnih zrn, imaš že pud. Tako se prisluži na dan od dva do tri rublje.**)

Ker je neizmerno ljubila hčerko, vložila je za njo v mestni hranilnici nekaj stotakov in dasi je za časa kaj skrbno skrivala to pred Pašutko, vendar jo je hotela obvestiti, kadar bi si našla primernega moža.

Hčerki pa mati nikakor ni hotela privoliti, da bi šla v reko kopat rudo.

Ali se je bala, da Paša ne zmaga vode, ali so jo vodili pri tem kaki drugi predsodki, kratko: tega ni marala slišati, ako jej je hči ponujala svojo pomoč.

Drugič so spoštovali železno Mico i zato, ker ga med ondotnimi delavci ni bilo človeka, kateremu bi ona ne bila izkazala kedaj kake dobrote.

Ona je bila že tako vajena skazovati povsod, kjer možno, svoje usmiljenje, da jej ni bilo nič nenavadnega, ako sta bila ta dva »novinca« v njeni kočici.

Koliko ljudi je prenočilo pri njej, v tej borni, na pogled revni kočici, koliko se jih je nasitilo in napilo pri Železni Mici, to vedo povedati Mstinski rudokopi. Le vprašajte po Železni Mici, in vsakemu

*) Grivennik = 10 kopejek.

**) Rubelj = 1 gld. 62 kr. av. v. — Op. pr.

se razvedri še tako oduren obraz in vsak se prekriža za njeno zdravje, a kadar umrje — za mir njene duše.

Koliko slabih del je preprečila ta železna ženska, čitajoča na nekak poseben način raz obraza tajne nakane.

Celo samega krčmarja Prokla, tega brezvestneža in oderuha, so včasih omečile njene prošnje in prigovarjanja.

»Nu, kaj pa vidva otročiča, ali mislita tudi rudo kopati? kaj?« je vprašala nagloma Mica, obrnivša glavo in, ne čakaje odgovora, nadaljevala: »Ti dolgolasec si že zmožen, ti preneseš vodo, a ta-le gospodič... Viš, kako je nežen! Njemu ni vstrajati. Zanj treba iztuhtati drugo delo!... No, pa jutro je modrejše od večera. Čas je spanja. Vidva vležita se tu le v kot na senò, a me-dve s hčerko leževa na ležanko.«

In vsi štirje so vstali izza mize.

Sarmatov je čutil neko neizgovorjeno spoštovanje do te ženske; takisto menda je občutil tudi Djak.

»Tako-le, bratca, idita v kaščo, nabašita si vsaki balo sena ter se vležita v Božjem imenu!... A hlače in kar je še družega, obesita k peči, do jutri se posuši.«

Ko je bilo vse tako urejeno, kakor je ona naročila, je nastala v izbi tišina, katero je motilo le Djakovo hropenje.

Naslednji dan je Djak nekam izginil.

Pokazalo se je, da se je bil preselil v beznice »zlatorovcev«, o kojih še bomo govorili svoječasno.

Sarmatov se je bil izjavil, da pojde kopat rudo v reko, ali starka se je temu odločno uprla. Še jedenkrat ga je prosila, naj jej razloži svojo zgodbo, in Sarmatov je pripovedoval, pripovedoval tako iskreno in natančno, kakor je le mogel.

Pašutki, ki je med tem časom sedela v kotu in poslušala, so parkrat stopile solze v oči.

»Le ne obupaj!« je povzela starka in pogladila z roko Sarmatovu lase. »Potrpi! Bog je milostljiv! Enkrat bode že vse drugače! Verjemi meni, starki, da če je zapovedano držati te »v ježovih«, potem te gospoda ne pusti k sebi. Ona je presneto boječa... Le obupati nikdar, jaz bom skusila svoje pregovoriti, da boš njihove otroke podučeval. Ti sicer malo plačajo, a nekaj bo že... Tu v mestu imam dva sorodnika, jeden je branjevec, drugi trgovec z moko... Ta dva se ne zbojita... Nista taka človeka!... Tako torej.«

In ženka se je začela pripravljati na odhod. Oblekla je bila staro črno suknjo in velela Sarmatovu izdaleka iti za njo, a kadar ona zamahne — približati se.

Prešedši nekaj ulic, sta dospela pred trgovčevo hišo.

To je bila dolga, kamenita zgradba s tradicionalnim obokom, razdrapana, jako grda na pogled, z jedno besedo, zgradba take oblike, kakršne nahajamo po vseh novošegnih okrajnih mestih.

Vštric trgovine sè senom je visela vivjeska (tabla) galanterijca, malce dalje je bila trgovina z moko, nekaj mesnic, in mahoma je zbodla v oči poslikana brivčeva deska. Da-si se ni zvala njegova brivnica tudi češalnica, vendar je bila njegova obrt nekaj bolj »blagorodna«, poleg moke z jedne in mesnice z druge strani.

Sarmatov je od daleč videl Mico, ki je šla v eno istih prodajalnic ter čakal, kdaj mu da dogovorjeno znamenje. (Pride še.)

Iz dnevnika male gospodinje.

Piše Grilček.

Vrtna opravila.

... velikega travna.

Sedela sem v nedeljo popoldne v svojej sinjej sobici, pred malo mizico, vsa vtopljená v svojo ljubljeno »Slovenko«. Kar me pri odprtem oknu pokliče mamičin ljubi glas, naj grem vendar malo ven! No, do večera bo še dolgo — in kdo bi ne pohitel rad za mamico!?

Peljala me je naravnost v vrt ter dejala poredno se smehljaje, da bi rada zvedela od mene, najpotrebnejša opravila v vrtu pri malih rastlinah. »Saj bodeva pač videli, kar jaz ne, pa ti, ljuba mamica«, sem dejala šaljivo, ko sva začeli hoditi gor in dol, postajaje pred posameznimi gredicami.

Zdaj je uže očito, kar je bilo prej skrito pod zemeljsko odejo. Že raste! Solata, špinača, kako pozvedajè sta pomolili najprej mala uhica iz zemlje, li bode res ... uhica? perutničice so bile, da, perutničice, s kojimi naj bi vzletela kvišku! Za božjo voljo, ljuba salata, le tega ne, le v cvet še ne zrasi, počasi, počasi! V prvič te jemljemo — in redčimo, ker se te je pregosto vsejalo — kot solato za žetev. Potem te še le presajamo posamez, prostorno, da nam pokažeš »svojo glavo« trdih, rumenih bučic in kadar imamo teh čez leto dovolj, naj le bode: takrat naj kako v košat visok solat in štrk, v grenkem cvetu dozori do semena! — Ti špinača tudi nam še ne

bodeš vhaajala! Med marljivim redčenjem, skopavanjem, pletjem, hočemo te pridno zalivati, da bodeš z največjim dopadajenjem svojega srca nastavljala bohotne, širokosuličaste liste; mogoče da te konečno bolj zanemarimo ter tudi tebi dovolimo, da napraviš seme.

Ti-le mladeži v ravnih vrstah, visokih, vitkih stebelc in povešenih glavic, so pa zeljni, ohrovtni, kolerabni sadeži, koji so se že presadili na svoje prostore. Klaverno se še drže, če prav se je lepo ravnalo ž njimi! Niso se sè silo izdirali iz suhe zemlje, da bi se jim bila zamogla koreninica potrgati, temveč lahno so se vzdigovali iz dobro premočene grede — bilo je ravno po malem dežju; — tudi se niso dolgo prezračevali na vetru ali solncu, temveč takoj se vsadili na pripravljeno gredo, ob korenini tesno stisnjeni v drobno, vlažno zemljo ... tudi pozneje se je pogostokrat zalivalo in zdajci se tako počasi postavljajo na noge, ti mali pijanci ... pst, spoštovanje! Same izbrane čvrste stvarice so, vse pritlikovo se je zavrglo. — Seveda tu in tam se je že odščipnilo predolgi, lasotanki repič ob korenini, kar se pa vselej dela pri presajanju raznovrstnim rastlinicam, ker je baje dobro.

Kaj neki predstavljajo na bližnji gredi te zelene sulice v večjih in manjših šopkih? Čebulo in česen! Kako se stezajo; gotovo se jim dopada stati tako ravno v vrsti! Pa mamica se jim grozi, če prav jih zdaj v skrbnem okopavanju, pletju, posebno neguje. Ko se ji bode zdelo dosti močnega zelenja, podere je, ter položi na tla. Na plod naj mislijo!

Zelenjava mladega korenja, peteršilja, izgleda kaj nežna; le zelena se dela kakor bi morala kazati čvrsteje ude. Mamica meni, da nikakor ni prezgodaj začeti jo drezati, pleti, ker v poznejih časih se ne popravi več, kar je že zamujenega. — Travica bi marsikaj zadušila, spodrila v vrtu, da bi se jej pustilo košatiti. Zatoraj je prepovedano po gredah mimo trave stopati, ne da bi se je izrulo — danes seveda že, ker je svetek! Saj tudi lične, ozke motike k okopavanju — k ogrebanju širje — počivajo v zaprtem prostoru: na solncu bi se jim razsušili topi, (soči), na mokrem bi zarujavela železa; in tudi orodja vračajo skrb hvaležno. — Tedaj dela, opravila je, koder se le hoče! Baš prav, da kumare še spé; saj tako ostaja njih okopavanje, ogrebanje za pozneje.

Da se »rajčnatemu« ali kolnatemu fižolu postavi rajca ali kol, visokemu grahu vejevje, nizkemu grahu in fižolu pa ničesar — vedela sem nazadnje še jaz povedati. Ogrebata se oba.

Kaj, ako bi še pogledala za rožicami? Kako me vzradosti — na visokem rožnem grmu, zazrem prvo, krasno se razvijajočo, temno-

rudečo rožo! Utrgam jo. Še pred mamico sem hitela iz vrta, mudilo se mi je — mudilo nazaj v svojo sobico, kjer sem mili svoji »Slovenki«, katera mi nudi dražestne svoje bele liste v modrih platnicah, položila rudečo rožo — svoje ljubezni.

Saj jo je vzgojila ljubav.

Na vrtu je rožo sadila
In s solzami ji je prilila
„Zakaj pa o dekle mladó —
Sadiš ti cvetice takó?“

„Komu jo boš v šopek zvezála,
Komu pa boš šopek ta dála
O šopek iz vrtnih gredic —
Poróšen od tvojih solzic?“ —

„O roža vsajéna v bridkosti,
Bo cvela mi v dnevih radosti —
In novi pognala bo cvét, —
Ko ljubi bo vrnil se spét!“

„In takrat naproti vesela
Mu bodem s cvetico hitela, —
In dala mu bom jo v pozdráv,
Saj jo je vzgojila ljubáv!“ —

Bogomila.

Pri oknu.

Spisala Z.

Pri oknu sedim in gledam venkaj v mrzli zimski dan. Knjiga mi leži v roki a ne berem je; v sosedni sobi igra Marija glasovir, a meni udarjajo ti tožni akordi kakor iz velike daljave na uho. Pod oknom stoje drevesa a za temi teče reka. Barva jej je zelenkasta in iz nje vstajajo sivi kolobarji in zavijajo hiše onostran obrežja v siva prozorna meglena krila. Ivje obrobja drevesne veje in vejice; žalostno poskakuje nekaj ptic po lesenej ograji na obrežju. Mimo pride dekletce, majhno, ljubko dekletce; trese se od mraza, krilce ji je tenko, oguljeno, rokavci prekratki a male ročice višnjavkasto rudeče, sope v trdo, mrzlo peščico, drgne premrzle prstke a zobe jo vendar. Počasi stopicajo male nožice v strganih, luknjastih

čevljevskih, malo rosno očesce se plaho ozira okrog sebe, a ozka usteca raztezavajo se bolešno — tako ji je mraz.

Dekletce je odšlo naprej; mimo pride dama, divna, dražestno opravljena. Dragocena bibrovina ji obroblja obleko, glavo ji krije čepica, koketno pomaknjena malo na stran a ob roki ji skače otroče, zavito v kožušek, da se mu komaj vidi obrazek. Sreča ju gospod v elegantnej zimske suknji. Odkrije in pokloni se, a ustavijo se mi prav pod oknom. Razgovarjajo se, gospa se smehlja a gospod jo gleda, kreta se, pripoveduje. Malo, prav malo odprem okno. Vidim, kako se gospod pripogne k otroku in mu pravi: »O revče, zebe te« in skrbno mu popravlja kožušek.

Zamislil se in mislim o teh ljudeh. Poznala sem vse: gospod je stanoval v drugem, ona gospa z dekletcem v prvem nadstropju iste hiše, kjér je bil oče revne deklice boren vratar.

Akordi na glasovirju so se zlivali v žalostne melodije, solze so mi stopile v oči ne vsled melodij, ampak zato, ker je gospod ogovoril bogato dekletce, revne deklice pa ne, dasi je poznal drugo kakor prvo.

More-li odličen gospod pozdravljati in nagovarjati vratarjevega otroka?

Slovenskemu učiteljstvu.

Prejele smo in objavljamo sledeči oklic:

Dne 3. in 4. velikega srpana t. l. priredi »Zaveza slovenskih učiteljskih društev« X. skupščino v središču Slovenije, v naši beli Ljubljani.

V desetih letih življenja si je stekla »Zaveza slovenskih učiteljskih društev« za slovensko učiteljstvo toliko neminljivih zaslug, da moramo nje desetletnico kar najslovesnejše praznovati, ker si je izbrala v zborovališče srce slovenske zemlje, lepo slovensko Ljubljano.

Slovensko učiteljstvo bo takrat prihitelo iz vseh slovenskih pokrajin, da vidi svojo mater, gojiteljico in pospeševateljico čistega narodnega navdušenja, da vidi, kako presrečno more pozdraviti bela Ljubljana vrle borivce narodne prosvete, ki širijo po slovenskih deželah narodno zavest ter navdušenje in ljubezen do domače knjige in pesmi.

A prihitelo bo takrat slovensko učiteljstvo v stolico slovensko tudi zategatelj, da se поблиže spozna med seboj, da ojači in utrdi vez prijateljstva, ki spaja stoglavo četo v eno telo, bo prišlo v belo Ljubljano, da zopet kaj koristnega ukrene v prospeh in bujni razvitek našega ljudskega šolstva.

»Zaveza slovenskih učiteljskih društev« priredi v predvečer glavnega zborovanja velik jubilejni koncert v proslavo petdesetletnice blagotvornega, plodonosnega vladanja presvetlega cesarja Frančiška Jožefa I. in v proslavo svoje desetletnice. — Pri tem koncertu, katerega čisti dohodek bomo naklonili učiteljskemu konviktu, bo sodelovalo vse slovensko učiteljstvo, ki je združeno v »Zavezi slovenskih učiteljskih društev« ter bo tako sijajno proslavilo veliki jubilej presvetlega cesarja Frančiška Jožefa I., ki je dal z novim šolskim zakonom ljudskemu šolstvu zdravo in krepko življenje.

V kipečih glasovih bo dalo slovensko učiteljstvo duška onim globokim čutilom, ki jih goji v sebi in zbuja drugim do predobrega vladarja in do Njegove prejasne hiše.

Sploh bo ves ta sestanek slovenskega učiteljstva veljal slavljenju zlatega cesarjevega jubileja.

Nadejamo se, da ne bo slovenskega kraja, ki bi ne poslal v onih dneh člena slovenskega učiteljstva v stolico, nadejamo se, da se bo zbralo takrat v prenovljeni naši Ljubljani slovensko učiteljstvo v mogočnem številu, lepo združeno v krepki slogi, v gorkem prijateljstvu, v srčni ljubezni.

Da nam bo mogoče pripraviti in urediti vse potrebno, prosimo uljudno vsako in vsakega, ki misli one dni preživeti v Ljubljani, da javi podpisanemu tajniku čestito ime.

Na veselo svidenje v beli naši Ljubljani!

Za ljubljanski krajevni odbor:

Častni predsednik:

Ivan Hribar l. r.,

župan.

Juraj Režek l. r.,

predsednik.

Engelbert Gangl l. r.,

tajnik.

Jakob Dimnik l. r.,

urednik.

Janko Likar l. r.,

podpredsednik.

Frančišek Črnagoj l. r.

blagajnik.

Književnost.

„Slovanska knjižnica“. Urejuje in izdaja A. Gabršček. Snopič 73-74. Strahomir. Izvirna romantiška igra v petih dejanjih, spisal Ivan Benko. Mlada Zora. Romantiški igrokaz v treh dejanjih, spisal Milovan.

Ruskaja Biblijoteka, izdanje J. N. Peleba je prinesla v svojih prvih dveh letošnjih izvirkih Gogolovo veselo igro: Revizor iz Petrograda

Ta Gogolova igra, dasi je jako živahna, je vendar prav priprosta po vsebini.

V skrajnem mestu pričakujejo revizorja uradniki, ki nimajo baš čiste vesti glede izpolnjevanja svojih dolžnosti, in vsi iz sebe. Ko vidijo v gostilni neznanca, sklepajo iz neznatnih znamenj, da je to revizor; župan ga povabi k sebi na dom, goste ga imenitno, dajajo mu novcev ter se mu pritožujejo. Ko je dobil dovolj denarja in se dobro nahranil, izposodi si še voz in konja, ker mora pogledati v bližnje mestece k stricu — jutri se pa vrne...

Ni ga bilo; v tem, ko jim poštar čita pismo, katero je pisal ne znanec prijatelju in on, poštar, odpri — javi se pravi — revizor.

V zadnji sezoni se je igrala ta veselo-igra v Parizu in dasi dovolj naivna, je imela vendar dober vspeh, ker je vseskozi imenitna ironija.

Menim, da bi bila za sovenski oder igra prav primerna in bi našemu občinstvu nedvomno ugajala.

Ruskaja biblijoteka izdaja delo najznamenitejših ruskih pisateljev in velja za vse leto le 2.40 gl. Naroča se: Lvov, Ruskaja ulica, št. 3.

O jetiki, sušici ali dêri. Tako se zove 42 str. obsezujoča knjižica, kateri želimo največje razširitve. Pisatelj dr. A. Pogačnik, zdravnik ter skozi 25 let specialist za pljučne bolezni na Dunaju. Takrat so ga klicali celo na cesarski dvor in k najvišjemu plemstvu. Kakor sloveči Kneipp, je tudi dr. Pogačnik poskusil svoj način zdravljenja praktično na samem sebi. Bil je namreč sam jako bolehen na pljučih, radi česar je pustil vojaško službo ter se z vso vnemo posvetil proučevanju te bolezni, hoteč koristiti sebi in drugim sotrpinom. V nemškem jeziku je izdal knjigo z naslovom: »Die Tuberkulose und Tuberkelbacillen.« Knjiga ta je doživela pet natiskov in je bila odlikovana z veliko zlato svetinjo na mejnarodni razstavi v Bruselju l. 1888.

Nemci so pozdravili Pogačnikovo knjigo z veseljem. »Der Cursalon«, list uredovan po kopališkem zdravniku dr. Josipu Hirschfeldu, in vseučeliški profesor dr. Škoda sta se izrekla o Pogačnikovi knjigi jako priznalno. Slovensko izdanje se opira zvečine na peti natisek Pogačnikove nemške knjige. Gotovo bode vsakdo s pridom bral to knjižico, in zato je vredno, da se razširi mej Slovenci. Posebno jo priporočamo slovenskemu učiteljstvu. Knjižica se dobiva po 28 kr. v Trebelnem pri Mokronogu pri Janku Lebanu, nadučitelju. »Slov. Narod«.

»Nova Nada«. — Zbornik zabave i pouke. Knjiga II. Svezak 3. ima sledečo vsebino:

Vestalka: J. Grgačev. Uvela ruža: Imortela. Sfinga: Karlov. Vest me peče: Feodor Sokol. Po Anakreontovem receptu: Velimir. Grešnica: Aleksandrov. V vasi pri vodnjaku: Petruška. V krčmi: Vekoslav pl. Prleški. Iz knjige »San i java« (I.): Bracan. Zvečer: Zofija. Zbog ljubavi: M. Vrbovski. Propao: M. R. Ugo Valcarengghi: Vinko K. Oblomov. Descendentalna teorija in teorija selekcije: S. B. Tolstoj o umjetnosti: A. S. Literarna kronika. (Knjige »Mat. Hrvatske«: Bez svrhe. — Knjige »Mat. Slovenske«: Zgodovina slov. slovstva; Slovenske nar. pesmi. — Črtice). Kazališna kronika. (Jela. — Stara pjesma. — Poslovi. — Samaritanka. — Njegova druga žena). Pabirci. (Izam. — Bar Kochba. — Pučke knjižnice).

Izlazi u mjesečnim svescima na dva do dva i pô arka. Pretplata je za II. knjigu (5 svezaka) for. 1'20. Jedan svezak 30 nvč. — Pretplate, pisma, časopisi u zamjenu i knjige na oglašivanje šalju se na adresu: Andrija Milčinić, Zagreb, Vlaška ulica br. 40.

Dr. Fr. Musoni je priobčil v videmskem časopisu »In Alto«, letnik V., sestavek »Le terre slovene nel IX. secolo«, ki je posnet po spisu, kateri je bil natisnjen v »Spomenici tisočletnice Metodove smrti«. Znano je, da je to knjigo izdala »Slovenska Matica« v Ljubljani. — Isti pisatelj je izdal lani delce »I nomi locali e l'elemento slavo in Friuli« (Firenze, Ricci). Glavni del, t. j. etimologovanje, razodeva sicer prav dobro voljo, a ne povsod potrebne temeljitosti. *Uševica* izvaja n. pr. od »uš = pedochio, mesto od *uša* — jelša itd.« Z nekaterimi krajevnimi imeni pa še celo ne ve, kaj bi počel, n. pr. »Tanatavieli«, t. j. na Beli Beneški Slovenci imajo navado, da pred krajevna imena postavljajo *ta(m) na*, *ta(m) za*, *ta(m) pred* itd.

»Lj. Zvon«.

Razno.

Družbi sv. Cirila in Metoda je izredno požrtovalni rodoljub g. veletržec Iv. Perdan do sedaj daroval 1000 gld. povodom svoje kupčije z vžigalicami »Družbe sv. Cirila in Metoda.« Bode naj torej vsem slovenskim krogom priporočen tudi za v prihodnje.

Češka opera v Parizu. — Na kako visoki stopinji popolnosti sta češka ter ruska opera in drama, priča to, da sta sklenili gostovati za svetovne pariške razstave l. 1900 v Parizu, Čehi bodo predstavljali Smetanine opere: »Prodana nevesta«, »Dalibor« in »Libuša«, Dvořákovega »Dimitrija«, Fibichovo »Šarko«, Kovačovičeve »Psohlavce« in še nekaj drugih slavnih del. Tudi ruska carska opera bode predstavljala nekaj svojih najboljših oper. »Slov. Narod«.

Kongres slovanskih žurnalistov. — 17. junija se snidejo v Pragi slovanski žurnalisti. Da bode kongres tem slavnější, ter da vidijo njega udeleženci od kolikor možno velikih strani českega življenja in se seznanijo z najumetnejšimi možni in damami češkimi, skrbel je odbor za to, da se bodo gostje udeležili tudi slavnosti Palackega. Kakor poroča »Politik«, bode v petek 17. junija slavnostni pozdrav na Zofijskem otoku. Pozdravni večer priredé češke dame. V soboto dopoldan: Proslava Palackega v panteonu, kjer bosta govorila grof Ivan Harrach in historik prof. Tomek. Zvečer slavnostna predstava »Libuše«. V nedeljo postavijo temeljni kamen Palackega kipu in potem bode kongres žurnalistov v mestni dvorani. V ponedeljek pozdrav vseh žurnalistov na magistratu potem odhod na razstavni prostor. V torek ogledovanje Praških znamenitostij.

Dopisnice. — G. Ivan Bonač je izdal in založil v korist družbi sv. Cirila in Metoda nove, prav lične slovenske razglednice. Na teh razglednicah je podoba velezaslužnega in priljubljenega prvomestnika g. Toma Zupana, njegov romantiški dvorec Okroglo in Sv. Jošt nad Kranjem. Ker je sedaj sila moderno razpošiljanje in nabiranje razglednic prav živahno tudi med Slovenkami, naročite si, Slovenke, teh ukusno izdelanih dopisnic pri g. Ivanu Bonaču v Ljubljani!

Slovanske zadruga. — Kakor cvetoče oaze v puščavi so se vzdržale še nekatere hrvatske zadruga, vkljub »civilizatoričnemu« uplivu zapada in pritisku od zgoraj. A zdaj se še-le pokaže, kolike važnosti je zadruga v narodno-gospodarskem oziru za blagostanje in premožnost ljudstva. Posamezni kmetje-gospodarji obubožajo od leta do leta bolj in bolj. A zadruga stoji trdna, neomajana, kakor skala.

Letos ob splošni draginji in pomanjkanju, ko so posamezni kmetje že zdavnaj poprodali in porabili zadnje zrno ter si kupujejo za težki denar vsakdanjega kruha, imajo po zadrugah še vsega v obilici. To dela umno skupno gospodarjenje, saj je znano, da: »v slogi je moč.«

Pa naj se še zgražajo civilizirani Nemci nad »barbaričnimi« Slovani, ki živijo »celo v komunističnih zadrugah!«

Slavnost Vasco de Gama. — Dne 28. aprila se je slavila petstoletnica Portugalca Vasco de Gama ter prehod rta Dobre nade (Cap Bonne Esperance).

Najelegantnejše občinstvo se je odzvalo pozivu na to slavnost, katero sta izmislili kraljica portugalska — Amelija ter republikanka gospa Adam — kraljica Amelija, hči francoskih kraljev ter madame Adam, mati francoskih republikancev. Toda tu sta se ozirali veliki ženi le na dobro delo in pozabili razliko mišljenja.

Na vzporedu so bili govori, slavna Sarah Bernhardt je deklamovala verze primerne za slavnost od Montesquiou, peli so se čisto novi in slavnosti primerni komadi. Madame Adam je pa združila kot prava plemenita žena s to slavnostjo tudi delo usmiljenja. Vprašala je kraljico Amelijo, ali bi sprejela v Parizu nabrano svoto ter jo razdelila med reveže v Lisboni, na kar ji je kraljica odgovorila: »Vsaka kraljica ima dovolj denarja za reveže svoje prestolnice; pošljite mi ga za Porto.«

Denar se je pa dobil za razprodajo najbolj čudnega albuma, kakoršnega je le možno sanjati in — kojega je mogla sestaviti le — ženska. Več nego polovica te spomenice se je razprodalo že ob sami naznanitvi!

Album obsega: 1. Slovstveni del: Poezije in prozo najveljavnejših francoskih pisateljev in pesnikov. 2. Umetniški del: Risarije in slike najslavnejših francoskih slikarjev. Za tem je glasbeni del sestavljen od Saint-Saëus Massenet, Dubois i. t. d.

Bajkot. — Lepe Američanke hočejo bajkotovati Francijo, pred vsem Pariz, ker jim njihovi možje pravijo, da Francozi simpatizujejo sedaj ob Ameriško-španski vojski s Španijo. Oni dan je pisal »Figaro«, da Američanke tega ne store, ker ako bi bajkotovale Pariške modistinje, bi ne bile več tako elegantne in lepe, za kakoršne slovó do sedaj. Navedel je potem dolgo vrsto imen bogatih Američank, ki živé s svojimi rodbinami več mesecev v letu v Parizu, več ameriških mogotcev, ki imajo svoja posestva na Francozkem, pred vsem pa mnogo dam, ki prihajajo v Pariz ob sezonah le radi — mode.

Toda »Figaro« od 21. maja trdi, da so lepe Američanke res

toliko rodoljubne, da se na ljubo svojemu domoljubju, odrečejo celó — francoski modi.

Imenovani list piše: Samo misliti kaj tacega je absurdno. Mi ostanemo prijatelji Amerikanom, ker ne moremo pozabiti, s kako presrčnostjo so oni vselej vsprejemali Francoze, kako so sprejemali naše slovstvenike, naše umetnike ter zastopnike francoskih društev.

Mi da bi bili neprijatelji lepim Američankam in Amerikanskim dekletom, ki nam prihajajo in oživljajo Pariz sè svojo prirojeno veselostjo, izbornim okusom in s svojim duhom.

Dopisnik »Figara« je govoril z parižkim trgovcem, ki mu je rekel, da bi za Pariz bilo hudo, ako bi Američanke res bajkotovale.

Prebivalci severne Amerike in njihove žene da imajo največ okusa in znajo najbolje trositi za svoje toalete. Toda v Novem Yorku je več modistinj, ki prihajajo sem po naše modele, po katerih izdelujejo dovolj dobro. Nekateri prihajajo večkrat na leto, tako n. pr. gospa Donavan iz Novega Yorka, ki ima več nego 70 let in prihaja 4 krat, 5 krat na leto v Pariz, da sledi vedno točno parižkeji modi.

Ako bi torej Američanke res hotele na ta način kazati svoje domoljubje, zadovoljijo se z modistinjami Novega Yorka, katere kupujejo naše modele. Mi bomo imeli sicer slavo, a nobenega dobička.

Ni-li to nekaka lekcija tudi za nas Slovenke, ki kupujemo ne le od ljudi, ki simpatizujejo z našimi sovragi, ampak naravnost od sovragov samih!

Tudi geniji so zmotljivi. — Francosko društvo »Société des gens de lettres« je naročilo najslavnejšemu francozkemu kiparju Rodinu kip nesmrtnega pisatelja Balzac-a. Cena kipu je bila določena 25.000 frankov. Ko je pa Rodin razstavil svoje delo, se je večina občinstva delu smejala, društvo pa je delo odklonilo. Nekateri ne sodijo dela, ampak mislijo le na umetnika, ki je med tolikimi nesmrtnimi deli posebno zaslovel po svojem »Poljubu« ter pravijo in pišejo, da je ideja imenitna in krasna, a da je ne razumijo. Toda razumniki so pisali in povedali umetniku z uprav francozko obzirnostjo in galantnostjo, da se je sicer sedaj zmotil, a da mu ta zmota ne odvzame pridobljene slave.

V Parizu se pa zdaj ne govori o drugem, nego o Rodinu ter se pobirajo podpisi za ‚pro‘ in ‚contra‘.

Kraljestvo ženskih. — Da ženske niso vstvarjene le za delovanje v domačem krogu, marveč da razumejo i v javnosti prav plodonosno delovati, nam pričajo ženske ruske gubernije Smolensk. Socijalne razmere tistih krajev so pač take, da so možki prisiljeni ostaviti do-

mače vasi, ter si služiti kruha po večjih mestih. Izostanejo često po 8 do 9 mesecev, a žene ostanejo same doma. One oskrbujejo gospodarstvo, one obdelujejo njive in vzgajajo deco, a primorane so tudi opravljati vse javne, občinske posle. Vse to se dogaja v najlepšem redu.

Ko se vrnejo možki domu, jih ženske prav slovesno vsprejmó. Kuhajo neke vrste žganjico, koju imenujejo »brago«, spečejo piroge ter se trudijo na vse možne načine, dokazati svojim zakonskim možem svoja iskrena srčna čutila.

A to so priproste žene, ki nimajo niti pojma o moderni ženski emancipaciji.

I ruska carica se jako zanima za to »žensko kraljestvo«, ter si da vsako leto natančno poročati o njega zadevah.

Tkanine in pajčevine. — Na otoku Madagascar živi neka posebna vrsta pajkov. Jeden pajek sprede v jedni uri povprečno po 100 do 150 mm pajčevine. Natančni poskusi so dokazali, da je taka nit prav tako močna in trpežna kakor od sviloprejk. Na Francoskem so že izumili kolovrate, s katerimi navijajo pajčevino, katero dobivajo z Madagascar-ja, na kolesca. Od 22 pajkov se dobi v 2 urah 1000 mm dolga nit. Le te pajke nameravajo sedaj gojiti in izkoriščati kakor sviloprejke.

Na pariški akademiji je izložil Reaumur jeden par rokovic iz pajčevine tkanih in cesarici Eugeniji so poklonili prebivalci otoka Mauritius jeden par rokovic iz tkanine, ki se je naredila iz pajčevine in je jako fina.

Kmalu se bode torej bržkone dobivali pajčolani, kateri bodo res zaslužili to ime!

Doma.

Različni učinki rastlinske hrane. Glavnata salata pospešuje prebavljanje in oživlja želodec. Kumare so hladilne (saj je znano, da jih imajo jako v čisli moški kot sredstvo zoper »mačka«). Spinača, kislica in regrat vplivajo zdravilno na obisti, ravno tako luk, ki posebno krepi želodec. Česen in olive delujejo na krv; šparglji pa čistijo krv in so redilni. Zelena oživlja živce in ozdravi revmatizem. Rumena in bela repa je redilna, pospešuje prebavljanje, pa tudi napihuje. Gobe so redilne, pomnožujejo pa tudi in čistijo krv.

Izvrstno sredstvo za snaženje medí je juha kuhanega zelja. Ako je medeno orodje zeló umazano, ležati mora nekaj časa v zeljni juhi, katerej se primeša nekaj pepela. Tem potom se celó odpravijo zastareli madeži, kateri so se ustavljali vsakemu drugemu sredstvu.

Sirovi štruklji se špinačo. Razkosi nekaj sirove (ne kuhane) špinače prav na drobno ter jo izžmi. To špinačo primešaj zdrobljenemu siru (skuti), dodeni veliko kisle vrhne, nekaj jajec in soli. S to zmesjo namaži na tenko razsukano testo, zvihni je v lep štrukelj, ter ga speci.

Ta jed je priljubljena posebno na Dolenjskem in na sosednem Hrvaškem, kjer tvori obično večerjo za mlatiče in ratarje.

Cvetlice v lončkih. Napravi platneno ali dvojšerteno (cvrlihovo) 25 cent. globoko prav toliko široko vrečico. Deni vanjo saje iz štedilnika (Sparcherd). Dobro zaveži vrečico, položi jo v posodo, v kateri imaš navadno vodo za prilivanje cvetlicam.

Da se saje hitreje namočijo, vlij vrele vode na napolnjeno vrečico s sajami.

Pusti en dan tako stati, potem prilivaj cvetlicam večkrat s to vodo.

Ko porabiš vodo, vlij na vrečico drugo a ne več vrelo. To rabi delj časa, dokler saje ne preminejo, potem pa zopet obnovi vrečico z drugimi sajami.

Cvetlice lepše rastejo in krasnejše cvetó.

Voda od namočenih saj tudi vniči vse črve, kateri večkrat spodjedajo korenine cvetlic.

Naročnica »Slovenke«.

Listnica uredništva. — Višnioviecki. Zadnjič poslani pesmi ima še g. kritik; o prvih poslanih, izmed katerih je bila natisnjena „Odpoved“, mi je pisal naš pesnik: — „Odpoved“ izvrstna pesem! Spominja dobro na Jenka.“ — O sonetih pa: — „Le sonetov nikar!“ — Drugih pesmi ni še ocenil. — Hvala! — Grilček. Oprostite, prosim, da ni mogel Vaš spis v 11. št. Radi preobitega gradiva so izostale vse razne vesti in mnogo družega. Pozdrav! — „Naročnica Slovenke“. Jako drago mi bode, če mi pošljete kaj za „Doma“. Prosim! Pozdrav! — Brezimenski. Poslala pesniku kritiku. — P. S. v Lj. Vaša črtica je pisana dovolj zanimivo a nima nobenega pravega konca. Saj Vi še ne veste, ali Vas je Evgenija izpeljala samo na led, ker Vam ni še odgovorila. Popravite zvršetek in mi pošljite zopet. Pesmi sem poslala kritiku v oceno. — G. Vera. Ne, ne, ni da bi morale baš „Slovenki“ pošiljati darove za spomenik; ako Vam je ugodnejše pošiljati „Narodu“ zakaj ne? Da bi se le dosti nabralo, pošiljajo naj že Petru ali Pavlu. Zdrava! —

